

6

Tweeminutendebat Informele Energieraad d.d. 9 september 2022

Aan de orde is het **tweeminutendebat Informele Energieraad d.d. 9 september 2022 (21501-33, nr. 952)**.

De voorzitter:

We gaan door met het tweeminutendebat — nu ga ik het goed zeggen — Ingelaste formele Energieraad d.d. 9 september 2022. Een hartelijk woord van welkom aan de minister voor Klimaat en Energie. Ik vertel nog even dat het gaat om Kamerstuk 21501-33, nr. 952. Poehpoeh. Er zijn twee mensen die niet meegedaan hebben aan het schriftelijk overleg. Ik zou ze het liefst in de hoek willen zetten, maar laten we op de tweede dag van het jaar nog niet zo negatief zijn. Het gaat om de heren Eerdmans en Dassen. Zij vragen u allen toestemming om toch te mogen deelnemen aan het debat om iets te zeggen bij deze microfoon. Ik stel voor dat we dat doen. Daar bestaat geen bezwaar tegen, zie ik. Dan geef ik graag het woord aan de eerste spreker van de zijde van de Kamer en dat is de heer Bontenbal van de fractie van het CDA. Hij heeft, zoals iedereen, twee minuten spreektijd. Het woord is aan hem.

De heer Bontenbal (CDA):

Dank, voorzitter. Het is goed dat we vandaag in het nieuwe parlementaire jaar weer met elkaar kunnen spreken, want de zorgen over de energiecrisis zijn groot. Mijn fractie heeft twee vragen over de inzet van dit kabinet bij de Energieraad. In de antwoorden naar aanleiding van ons schriftelijk overleg schrijft de minister dat het kabinet openstaat voor de discussie met de lidstaten en de Europese Commissie over nieuwe mogelijkheden voor lidstaten om een vorm van prijsregulering in de retailmarkt te introduceren met zo min mogelijk versturende effecten. De vraag is dan natuurlijk of je zo'n forse ingreep in de elektriciteitsmarkt überhaupt zonder forse marktversturende effecten kunt introduceren. U heeft vast ook gezien dat sommige partijen in de Kamer gisteren het voorstel voor een dergelijke ingreep hebben gedaan. Ik ben wel benieuwd hoe u daar naar kijkt.

Dan het tweede punt. In de brief staat ook dat een inframarginale cap in de elektriciteitsmarkt een optie is, maar de lijst met kanttekeningen bij de uitvoerbaarheid in uw brief is zo lang, dat ik me afvraag of u ... Sorry, voorzitter, niet "u", maar "de minister". Ik vraag me af of de minister eigenlijk niet de inschatting maakt dat de maatregel op de korte termijn onuitvoerbaar is.

Ik heb nog een paar seconden over. Nog mijn complimenten aan deze minister voor het feit dat hij gemeentes meer tijd geeft om van hun Gazpromcontracten af te komen. Ik denk dat het goed is dat we de weg die we zijn ingeslagen, niet vervolgen. Ik vind het een compliment waard dat u beweegt als u die geluiden uit de Kamer hoort.

Tot slot, voorzitter. Rusland neemt ons op dit moment erg in de tang. Is het niet denkbaar dat er een moment komt dat we als Europa zelf proactief de gaslevering beëindigen?

Dat maakt ons in ieder geval minder kwetsbaar voor manipulatie.

De voorzitter:

Heel goed, dank u wel. Er is een vraag van mevrouw Kröger.

Mevrouw Kröger (GroenLinks):

Ja, over dat laatste punt. Als GroenLinks pleiten wij al heel lang voor een boycot van Russische olie, kolen en gas. Mijn vraag is: roept het CDA daar nu ook toe op? Of waar wil de heer Bontenbal op wachten? Wanneer is het moment daar? Hij vraagt nu aan de minister om erover na te denken, maar hoe zit het CDA daar zelf in?

De heer Bontenbal (CDA):

Ik heb nog niet alle cijfers en feiten op een rijtje. Ik denk dat het niet voor deze winter kan. Dat hangt heel erg af van hoeveel inspanning andere lidstaten leveren om energie te besparen. Nederland loopt daarin voorop. Overigens weet ik niet of je het energiebesparing of vraagdestructie moet noemen. Maar goed, het is heel veel minder gasverbruik. Andere landen doen dat niet. Ik wil echt dat wij naar zo'n afspraak kijken, maar ik weet niet of het kan. Als het kan, dan zouden wij dat kunnen doen, maar ik denk dat daar wel een heel pakket aan afspraken bij hoort. Dat zijn bijvoorbeeld afspraken over bindende doelstellingen voor energiebesparing voor lidstaten enzovoorts.

De voorzitter:

Dank u wel. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is mevrouw Kröger van GroenLinks.

Mevrouw Kröger (GroenLinks):

Voorzitter. Ik heb twee moties en een dringende vraag. De moties eerst.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat op dit moment het gasbesparingsdoel van 15% in de EU vrijwillig is;

overwegende dat forse energiebesparing essentieel is wanneer we de oorlog van Rusland niet langer willen financieren en elke EU-lidstaat hieraan moet meewerken;

overwegende dat energiebesparing kan leiden tot een prijsdaling;

verzoekt de regering zich er in EU-verband voor in te spannen dat dit energiebesparingsdoel bindend wordt en nieuwe afspraken te maken over vraagreductie in de elektriciteitssector,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Kröger en Thijssen.

Zij krijgt nr. 953 (21501-33).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een snel ingevoerd plafond op de prijs van Russisch gas ervoor zorgt dat de oorlogskas van Poetin niet langer extra wordt gespekt;

verzoekt de regering zich in EU-verband in te spannen voor een prijsplafond op Russisch gas,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Kröger en Thijssen.

Zij krijgt nr. 954 (21501-33).

Mevrouw **Kröger** (GroenLinks):

We lezen net in het nieuws dat dit voorstel voorligt vanuit de Europese Commissie. Dus heel graag een reactie van de minister of Nederland dit volmondig gaat steunen.

Dan het ongemak waarmee ik hier sta. Deze minister gaat naar Brussel om deel te nemen aan een moeilijk politiek debat over hoe we gaan ingrijpen in de energiemarkt, hoe we er echt voor gaan zorgen dat we de prijzen naar beneden krijgen en weer grip krijgen. Maar ondertussen hebben we nog steeds de scenario's niet. We hebben als Kamer gevraagd: wat zijn nou de scenario's als Rusland echt de kraan dichtdraait? Daar zitten we inmiddels behoorlijk dichtbij. Hoe zien die scenario's voor Nederland er nu eigenlijk uit? Wat betekent dat nou eigenlijk? Wat betekent het voor prijzen? Wat betekent het voor sectoren? Ik vind het heel moeilijk dat we als Kamer die informatie nog niet hebben en dat er ondertussen wel grote politieke besluiten, ook in Brussel, genomen moeten worden. Het is wat mij betreft van groot belang dat we snel weten of Nederland goed voorbereid is op een hele zware winter, linksom of rechtsom.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan de heer Erkens van de VVD.

De heer **Erkens** (VVD):

Dank u, voorzitter. De gasprijzen en elektriciteitsprijzen blijven steeds naar recordhoogtes stijgen. Elk nieuw record wordt bijna wekelijks wederom verbroken. Huishoudens maken zich zorgen over de vraag of ze de eindjes aan elkaar kunnen knopen. Dat doen ze nu al, en helemaal in de winter. De industrie schakelt zichzelf al af, omdat ze het niet meer kunnen betalen en niet meer kunnen concurreren. We

maken ons daarom allemaal grote zorgen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat we de winter doorkomen?

Wij willen voorkomen dat onze huishoudens in de kou komen te zitten. Wat de VVD betreft zijn er ook in de discussie in de Energieraad voor de minister geen taboes, maar de maatregelen moeten de energiecrisis en de energieschaarste niet gaan verergeren. Dat betekent dat het kabinet met een open vizier de voorstellen tegemoet kan treden. Wat de VVD betreft worden die beoordeeld aan de hand van de vraag hoe ze aan de ene kant onze huishoudens helpen en aan de andere kant ervoor zorgen dat we uit deze energiecrisis komen en dat ze de leveringszekerheid niet verder verslechteren.

Naast de enorm hoge kosten voor huishoudens lijkt zich ook een economische ramp af te tekenen. Bepaalde sectoren kunnen niet meer produceren en schakelen zichzelf af. Deze bedrijven concurreren ook vaak met Chinese en Amerikaanse bedrijven, die met fors lagere energiekosten te maken hebben. Europa moet gezamenlijk voorkomen — want het is zeker niet alleen een Nederlands probleem — dat onze industrie de komende jaren volledig wegvalt naar China en de VS. Hoe kijkt de minister hiertegen aan? Is hij bereid ook dit onderwerp te agenderen voor de komende Energieraad en om de Commissie te verzoeken om ook daarnaar te kijken en met voorstellen te komen?

Uiteindelijk is de enige manier om de energiecrisis op te lossen en de prijzen weer onder controle te krijgen het in balans brengen van vraag en aanbod. Het tekort moet worden weggewerkt. Dit betekent dat we de energietransitie moeten versnellen. We moeten in Nederland sneller meer energie produceren, door de bouw van kerncentrales, wind op zee en geothermie; alles. We kunnen niet acht jaar doen over een vergunningaanvraag, zoals we nu vaak nog wel zien, bijvoorbeeld voor aardwarmte. Kan de minister aandringen op het verder verkorten van procedures en het verruimen van het staatssteunkader waar dat nodig is?

Dank u, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan de heer Boucke van D66.

De heer **Boucke** (D66):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de minister en zijn ambtenaren voor het snel toezenden van het verslag van het schriftelijk overleg. Ik heb nog enkele vragen aan de minister. Kan de minister toezeggen om op korte termijn in te gaan op de verschillende opties die de Europese Unie heeft om een prijsmaximum voor Russisch pijpleidinggas af te spreken? Kan hij daarbij ook in gaan op de mogelijk averechtste effecten van een prijsafpraak, zoals het totaal stilleggen van de aanvoer van gas vanuit Rusland of het affakkelen van gas?

Kan de minister toezeggen om bij zijn aangekondigde appreciatie van de commissievoorstellen ook aandacht te besteden aan de toekomstige houdbaarheid van het marginale prijsmodel, gezien de verwachte toename van hernieuwbare energie in de energiemix?

Ten slotte: in zijn brief van vanochtend geeft de minister aan dat een randvoorwaarde voor eventuele EU-crisismaatregelen is dat deze kortlopend zijn. Wat verstaat de minister onder "kortlopend" en hoe verhoudt een kortlopend karakter zich tot de inzet die nodig is voor het optuigen en uitvoeren van de maatregelen?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. De heer Thijssen van de PvdA.

De heer Thijssen (PvdA):

Dank, voorzitter. In het oosten van Europa is een vreselijke oorlog aan de gang tussen Rusland en Oekraïne. Als we die beelden zien, kunnen we alleen maar met onze gedachten bij de Oekraïners zijn en hopen dat ze er zo goed mogelijk doorheen komen.

Ondertussen is er ook een andere oorlog gaande, tussen Rusland en de Europese Unie. Dat is een energieoorlog. We zien aan de prijzen welke enorme gevolgen dat heeft. Heel veel mensen maken zich er zorgen over hoe zij aan het stookseizoen moeten beginnen en of zij er wel op een goede manier doorheen komen.

Voor de Partij van de Arbeid is het duidelijk dat er op dit moment geen sprake meer is van een gewone energiemarkt, die functioneert. We hebben een dictator die de markt succesvol manipuleert en Europa en heel veel mensen in Europa in grote problemen brengt. Mijn vraag aan de minister is: erkent de minister dat die markt op dit moment niet functioneert en dat het dus niet meer dan normaal is dat we daarop gaan ingrijpen?

Mijn vraag is ook, in aanvulling op de collega van Groen-Links: wat is nou het worstcasescenario? Poetin blijft rommelen met de gaskraan. Komen we deze winter door als het Russische gas helemaal stopt? Wanneer krijgen we die worstcasescenario's, zodat we echt inzicht krijgen in hoe het ervoor staat en we die belangrijke besluiten goed kunnen nemen?

Dan heb ik nog twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat uitzonderlijke omstandigheden vragen om uitzonderlijke maatregelen;

overwegende dat speculatie heeft bijgedragen aan de huidige historisch hoge energieprijzen, met alle gevolgen van dien;

verzoekt de regering te pleiten voor een opschorting van speculatie op de energiemarkt en tijdelijke limieten op het doorverkopen van producten en het aantal intermediairs, in het geval van excessieve prijsfluctuaties;

verzoekt de regering tevens te pleiten voor openbaarmaking van en transparantie over aankooprijzen door de gehele waardeketen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Thijssen en Kröger.

Zij krijgt nr. 955 (21501-33).

De heer Thijssen (PvdA):

Dan de tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat steeds meer huishoudens financieel in de knel komen door een hoge energierekening;

verzoekt de regering zich ervoor in te spannen dat de opbrengsten van een eventuele windfall tax worden aangewend voor compensatie van huishoudens,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Thijssen en Kröger.

Zij krijgt nr. 956 (21501-33).

Dank u wel. Er is een korte vraag van de heer Bontenbal, dus blijft u even staan.

De heer Bontenbal (CDA):

Ik vind het punt van de prijs-speculatie ook belangrijk, maar in het tweede deel van uw motie ...

De voorzitter:

Van de motie van de heer Thijssen.

De heer Bontenbal (CDA):

... van de motie van de heer Thijssen zitten uitspraken over prijs-transparantie. Die maken het ingewikkelder om er een positief oordeel over te krijgen, schat ik in. Kunt u niet uw motie zo aanpassen ...

De voorzitter:

Kan de heer Thijssen niet zijn motie ...

De heer Bontenbal (CDA):

Kan de heer Thijssen zijn motie niet zodanig aanpassen dat het echt over die speculatie gaat en we die op een of andere manier kunnen aanpakken? Ik denk dat u er dan wel een bredere meerderheid voor gaat krijgen.

De heer **Thijssen** (PvdA):

Ik snap wat de heer Bontenbal zegt. Ik ben even benieuwd naar de reactie van de minister om te kijken of dit inderdaad een groot obstakel is om oordeel Kamer te krijgen. Laten we even de reactie van de minister afwachten.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan de heer Eerdmans van JA21.

De heer **Eerdmans** (JA21):

Voorzitter, dank u wel. Dank voor de souplesse van de collega's, zodat wij hier mogen staan ondanks het absent zijn bij het schriftelijk overleg. Wij hebben een belangrijke boodschap voor de minister om in zijn achterzak mee te nemen richting deze Raad, gelet op het rapport dat online staat van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Daar gaat mijn motie over. Ik hoop dat u die mee kan nemen in uw gedachtevorming tijdens de bijeenkomst.

De **voorzitter**:

In de gedachtevorming van de minister.

De heer **Eerdmans** (JA21):

Van de minister, zeker. U mag het ook meenemen, voorzitter. Dat zou u niet misstaan. Desalniettemin zou de boodschap effectiever zijn als de heer Jetten er iets mee doet.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur een rapport heeft gepresenteerd dat potentieel ten koste kan gaan van de haast die Nederland moet maken met het inzetten op kernenergie en nieuwe kerncentrales;

overwegende dat vertraging inzake de Nederlandse inzet op kernenergie onwenselijk en onverantwoord is;

verzoekt de regering tijdens de Energieraad van 9 september 2022 uit te spreken dat op geen enkele wijze vertraging zal optreden in de Nederlandse stappen ten aanzien van kernenergie en nieuwe kerncentrales,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Eerdmans.

Zij krijgt nr. 957 (21501-33).

Een vraag van mevrouw Kröger.

Mevrouw **Kröger** (GroenLinks):

Ik vind het een bijzonder vreemde figuur dat een partij die niet heeft meegedaan aan het schriftelijk overleg, nu deze motie indient over een onderwerp waarover we het nog

niet eens gehad hebben, de minister op pad stuurt met een boodschap en ondertussen ook nog het rapport van een belangrijk, onafhankelijk instituut van de overheid ondermijnt. Waarom dit?

De heer **Eerdmans** (JA21):

Inhoudelijk denk ik dat het rapport juist het kabinet ondermijnt in de doelstelling om kernenergie mogelijk te gaan maken. Daar is heel veel discussie over. We begrijpen dat er vanochtend zelfs iemand uit de commissie is gestapt, die het daar op wetenschappelijke gronden niet mee eens was. Dat rapport ligt er. We kunnen dat met z'n allen wegdenken, maar het ligt er. Ik vind het belangrijk dat het kabinet haast gaat maken met kerncentrales. Daar helpt dit rapport niet bij.

De heer **Thijssen** (PvdA):

Ik was erbij vanochtend, bij het Rli, en ik heb het verhaal van het Rli gehoord over de adviseur voor de commissie. Hij zat niet in de commissie. Hij is gewoon het gesprek aangegaan met de commissie over bepaalde input die hij had en die niet is meegenomen. Allang voor de publicatie van het rapport heeft hij op een gegeven moment gezegd: dan doe ik niet meer mee. De andere adviseurs hebben gezegd: wij hebben ook allerlei punten aangeleverd die niet meegenomen zijn, maar dat is nou eenmaal de werkwijze die we met elkaar hebben afgesproken toen we erin meegingen. Volgens mij is dit een heel belangrijk rapport van het Rli, een onafhankelijk instituut. Volgens mij moeten we dit rapport gebruiken om de discussie over kernenergie goed te voeren. U doet er goed aan, meneer Eerdmans, om dit rapport nu niet weg te zetten alsof het niet goed zou zijn. Volgens mij is het een waardevol stuk, waar wij ons voordeel mee moeten doen in het debat over kernenergie. Ik vind het ook ongepast om deze motie nu mee te geven aan de minister.

De heer **Eerdmans** (JA21):

Even over het ongepast zijn. Ik heb een verzoek gedaan. Dat verzoek is ingewilligd door de Kamer zelf, zodat ik hier sta en zodat de motie mag worden ingediend. We gaan bij JA21 zelf over onze tekst en gelukkig niet de PvdA. Dat houden we zo. Wetenschappelijk of niet, er wordt getwijfeld aan de waarde van dit rapport. Op wetenschappelijke gronden en als het over de feiten gaat, is de heer Louter zover dat hij zegt: daar kan ik mijn naam niet onder zetten. Dat is een feit. Daarmee vind ik juist dat een rapport wordt gepresenteerd dat haaks staat op de visie die het kabinet zou moeten hebben, namelijk voortgang op kernenergie. Er worden feiten verdoezeld. Dat bericht de heer Louter ons. Ik denk dat wij ons daar verre van moeten houden. Daarom vragen wij dit.

Ik heb nog een vraag aan de minister. Ik begrijp uit de wandelgangen dat niet minister Jetten maar collega Vijlbrief uiteindelijk vrijdag naar Brussel gaat. Klopt dat?

De **voorzitter**:

Een korte opmerking, meneer Thijssen. Kort, kort, u kunt het.

De heer **Thijssen** (PvdA):

Het is een medewerker uit de kernenergie-industrie die is opgestapt uit de adviescommissie. Dat betekent niet dat het rapport wetenschappelijk niet klopt. Laten we hier de boel niet gaan verdraaien. Dat is wat er gebeurd is. Een lobbyist, iemand uit de kernenergie-industrie, is niet langer adviseur geweest bij dit rapport, omdat de conclusies hem waarschijnlijk niet welgevallig waren.

De heer **Eerdmans** (JA21):

Als de Greenpeace-aanhanger eruit was gestapt, hadden we de heer Thijssen moeten horen. Sorry, maar zo gaat het ook altijd. Ik vind het dus heel subjectief. Ja, meneer Thijssen, je doet het zelf.

De **voorzitter**:

Helder. We gaan luisteren naar de volgende spreker. Dat is de heer Dassen van de fractie van Volt. Het woord is aan de heer Dassen. Wij gaan met z'n allen naar hem luisteren.

De heer **Dassen** (Volt):

Dank, voorzitter. Ik zie dat er nog wat discussie is.

De **voorzitter**:

Dat willen we hier niet hebben.

De heer **Dassen** (Volt):

Het is inderdaad een bijzonder belangrijk onderwerp. Het raakt ons steeds meer in de samenleving. De energiecrisis en de gevolgen daarvan gaan op dit moment veel mensen raken, zeker deze winter. Ik ben dus ook blij dat er deze vrijdag een extra Energieraad zal plaatsvinden. Ik hoop ook dat de minister zich daar zal inzetten om te zorgen dat we als Europa deze crisis solidair door gaan komen.

Ik heb nog de volgende moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de eerdere waarschuwing van het Internationaal Energieagentschap dat Europa zich erop moet voorbereiden dat Rusland de gastoevoer helemaal stopt inmiddels redelijk werkelijkheid is geworden door de sluiting van Nord Stream 1;

overwegende dat dit voor het reces in Duitsland al leidde tot de aankondiging van alarmfase 2;

verzoekt de regering om op te schalen naar alarmfase 2 en mensen actiever voor te bereiden op deze winter door middel van een besparingscampagne en persconferenties,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Dassen.

Zij krijgt nr. 958 (21501-33).

De heer **Dassen** (Volt):

Dan heb ik nog een andere motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Europese Commissie een non-paper heeft gepresenteerd waarin een gecoördineerde reductie van de vraag wordt voorgesteld;

verzoekt de regering zich op de informele Energieraad van 9 september in te zetten om te komen tot afspraken over de noodzaak eventueel stilgelegde essentiële sectoren in Europees verband zo snel mogelijk gecoördineerd te verduurzamen, zodat er een gelijk speelveld op de markt blijft en de transitie zo snel mogelijk kan worden gemaakt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Dassen.

Zij krijgt nr. 959 (21501-33).

De heer **Dassen** (Volt):

De laatste motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Europese Commissie een voorstel doet om excessieve winsten te belasten en om afgestemd industrieën in een bepaalde, maar voor de maatschappij optimale, volgorde af te schakelen binnen de EU;

verzoekt de regering op de informele Energieraad van 9 september zich positief uit te spreken over (de combinatie van) deze voorstellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Dassen.

Zij krijgt nr. 960 (21501-33).

De heer **Dassen** (Volt):

Dank u wel.

De voorzitter:

Heel goed. Tot zover de termijn van de Kamer. Ik schors voor vijf minuten en dan gaan we luisteren naar de minister.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister. Dit debat had al vier minuten geleden moeten eindigen. Ik hoop dus dat we het kort en puntig kunnen doen. Ik ken de heer Jetten goed genoeg om te weten dat hij dat kan. Het woord is aan hem.

Minister Jetten:

Voorzitter, dank u wel. Ik zou graag willen beginnen met het bedanken van de ambtelijke ondersteuning, die in een razend tempo de voorbereiding voor deze informele Energieraad heeft gedaan. Ik heb de complimenten van de Kamer voor de snelle beantwoording van het schriftelijk overleg zojuist ook aan hen doorgegeven.

Ik hecht eraan om te benadrukken dat er voorafgaand aan deze informele Energieraad geen zeer goed uitgewerkte voorstellen liggen, niet van het Tsjechisch voorzitterschap en ook nog niet van de Europese Commissie. Er komt van alles in de media voorbij, maar de concrete voorstellen moeten de komende dagen en weken nog worden uitgewerkt. Ik zal namens het Nederlandse kabinet die voorstellen steeds beoordelen op grond van de vraag hoe ze helpen om de leveringszekerheid in Europa op peil te houden of te verbeteren, hoe we de energietransitie ook daadwerkelijk versnellen en, als er maatregelen worden genomen die toezien op de hoge prijzen of compensatie voor die hoge prijzen, of ze ook echt gericht zijn op het ondersteunen van de groepen die het hardst worden geraakt.

Voorzitter. Ik begin met de acht moties. Daarna zal ik een aantal van de vragen beantwoorden. Gelukkig hebben we volgende week een uitgebreid commissiedebat dat ook ingaat op energieleveringszekerheid. Alles wat ik niet in dit tweeminutendebat kan beantwoorden, komt vast volgende week uitvoerig aan bod.

De motie-Kröger/Thijssen op stuk nr. 953 over een verplicht energiebesparingsdoel geef ik oordeel Kamer. Nederland is al langer voorstander van meer verplichte energiebesparingsdoelen, daartoe ook aangemoedigd door de Kamer. Eén punt: wat mij betreft doen we dat niet via een EU-alert, maar door die doelen in het "Fit for 55"-pakket bindend te verklaren.

Dan de motie op stuk nr. 954, ook van Kröger/Thijssen. Die verzoekt om een prijsplafond op Russisch gas. Met de kanttekening dat dit wat het Nederlandse kabinet betreft vooral moet zien op pijpleidingengas geef ik ook deze motie oordeel Kamer.

Over de motie-Thijssen/Kröger op stuk nr. 955 ontstond net al even een interessant interruptiedebat tussen de heer Bontenbal en de heer Thijssen. Het is nu een vrij complexe motie geworden. Ik ben vooral geïnteresseerd in het eerste dictum, dat erop ziet hoe we de marktwerking kunnen verbeteren om de extreme volatiliteit eruit te halen. Als de heer Thijssen zijn motie zo zou kunnen aanpassen dat deze

vooral daarop focust, ben ik bereid haar oordeel Kamer te geven. Zo kan ik dit ook meenemen in de bredere discussie over de werking van de energiemarkt.

De voorzitter:

De heer Thijssen knikt ja. Wij zien dus een verbeterde motie tegemoet. Mevrouw Kröger, heel kort. Uw moties kregen namelijk oordeel Kamer, dus dan zijn we eruit.

Mevrouw Kröger (GroenLinks):

Zeker, voorzitter. De minister gaf daar echter een bepaalde duiding bij, namelijk om dit binnen Fit for 55 te doen. Daar heb ik een vraag over. Op zich snap ik dat. Het gaat er natuurlijk om dat er haast geboden is. Hoe zorgen we ervoor dat dit bindende besparingsdoel zo snel mogelijk wordt vastgelegd?

Minister Jetten:

Wij hebben de komende tijd gelukkig vrij veel bijeenkomsten van de ministers van Energie. Ik zal ervoor zorgen dat ik dit op een van die bijeenkomsten zelf agendeer. Deze zomer ben ik ook al bezig geweest om te kijken of we een coalitie van lidstaten kunnen bouwen die de Raad uiteindelijk vraagt om de doelen bindend te verklaren.

De voorzitter:

Prima. Dan de motie op stuk nr. 956.

Minister Jetten:

De motie-Thijssen/Kröger op stuk nr. 956 verzoekt om de opbrengst van een eventuele windfall tax aan te wenden voor compensatie van huishoudens. U weet dat wij als kabinet bezig zijn geweest met het maken van een begroting die op Prinsjesdag zal worden gepresenteerd. Over wat daarin staat, kan ik verder niks zeggen. In het debat over de Voorjaarsnota hebben zowel de premier als de minister van Financiën wel gezegd dat, als er vormen van windfall taxes mogelijk zijn, de opbrengst natuurlijk vooral bedoeld is om de energierekening te dempen. Met die gedachte krijgt de motie oordeel Kamer.

Dan de motie op stuk nr. 957 van de heer Eerdmans. Allereerst zou ik de heer Eerdmans willen adviseren om het definitieve rapport van de Raad voor de leefomgeving te lezen. Toen ik vanochtend de krant opensloeg, zag ik ook de consternatie over het rapport, maar dat zag op het conceptrapport. Het definitieve rapport is op een hele hoop punten aangepast. Ik zal namens het kabinet binnenkort een appreciatie van dit rapport geven. Ik ga ervan uit dat we het in een van de debatten over kernenergie zullen bespreken. Op dit moment ontraad ik deze motie. Dan de motie van de heer Dassen. Ik heb de moties nu in een andere volgorde liggen, dus ik moet even zoeken.

De voorzitter:

Het gaat om de motie op stuk nr. 958, over het opschalen naar alarmfase 2.

Minister Jetten:

Die motie ontraad ik. Er is nu geen noodzaak om op te schalen naar alarmfase 2. Alleen Duitsland zit op dit moment in fase 2. Een tiental lidstaten zit in fase 1. De stap naar fase 2 zet je als er op een gegeven moment fysieke tekorten dreigen. Het goede nieuws vandaag de dag is dat Nederland de 80%-vulgraad heeft gehaald en dat bijna alle EU-lidstaten dat ook hebben gehaald. Nu naar fase 2 gaan, zou onnodige onrust op de energiemarkt veroorzaken. Dus die motie ontraad ik.

In de motie op stuk nr. 959 van de heer Dassen wordt een hele hoop gevraagd. Voor een deel sluit dat aan op wat we de afgelopen zomer tijdens de formele energieraad met elkaar hebben afgesproken. We doen zo veel mogelijk in coördinatie, maar er zijn ook een aantal landen die echt achterblijven. Als ik daarop moet gaan wachten, dan zijn we in Nederland nooit op tijd klaar. De heer Bontenbal verwees al naar Spanje, waar ze op dit moment dik in de plus zitten als het gaat om gasverbruik. Dus ik ben heel erg voor afstemming en voor veel Europees doen, maar als ik moet gaan wachten op een gelijk speelveld, dan gaat Nederland echt de boot missen. Dus deze motie ontraad ik.

In de motie op stuk nr. 960 van de heer Dassen word ik verzocht om me positief uit te spreken over de daarin genoemde voorstellen. Ik kom dan even terug bij mijn openingswoord. Ik weet gewoon nog niet wat de voorstellen gaan zijn die definitief zullen worden ingediend. Wij zullen daar ook niet tijdens de informele Raad over besluiten, maar tijdens de formele Raad, die later deze maand of begin oktober zal plaatsvinden. Dus wellicht is het beter om deze motie aan te houden tot dat moment. Anders moet ik de motie ontraden, want ik weet op dit moment gewoon nog niet ...

De voorzitter:

Er zijn nog geen voorstellen, begrijp ik.

Minister Jetten:

Nee. Dat klopt. De wonderde wereld van een Raad.

De voorzitter:

Mooi is dat, hè. Dan nog een paar vragen.

Minister Jetten:

Ja. Ik ga daar in een vrij hoog tempo doorheen, niet omdat ik het geen interessante vragen vind, maar omdat het een tweeminutendebat is.

De heer Bontenbal heeft mij gevraagd naar de effecten van prijsregulering op de retailmarkt. Dat kan zeer marktverstorend werken. Het probleem is ook dat als je ergens een prijsplafond bepaalt en er op dat moment wel moet worden geproduceerd boven die prijs, er dan ergens een heel groot financieel gat ontstaat. We zien ook in een aantal andere EU-lidstaten dat daar de overheid nu met miljardensteun moet ingrijpen om de daadwerkelijke elektriciteitsproductie en de levering aan de consument in de benen te houden. Een prijsplafond klinkt dus heel sympathiek, maar kan zeer vergaande gevolgen hebben. Daarom zal ik, zoals ik in het

begin al zei, elk voorstel beoordelen op de vraag: is er wel voldoende leveringszekerheid en werkt het niet vertragend voor de energietransitie?

De heer Bontenbal heeft in mijn zeer uitgebreide appreciatie terecht gelezen dat de inframarginale cap interessant, maar ook supercomplex is. Voor de Nederlandse situatie is het sowieso niet op korte termijn implementeerbaar. Dat kan misschien in een markt waarbij je één energieproducent en één energieleverancier hebt, maar in onze vrij open markt, met allerlei partijen, vraagt dit echt wel een nadere uitwerking. Ik ben er niet negatief over, maar de Nederlandse situatie vraagt om een bijzondere aanpak.

Dan het proactief beëindigen van contracten met Russische bedrijven. In een motie, de motie-Klaver/Piri was het volgens mij, werd het kabinet opgeroepen om zo snel mogelijk te stoppen met alle vormen van Russische import. Dat gaat voor kolen relatief makkelijk. Voor olie gaat het nieuwe sanctiepakket in december in. Maar voor gas, dat ervaren wij nu bijvoorbeeld met gemeenten, heeft het soms even tijd nodig om zo'n sanctiepakket daadwerkelijk te implementeren. Maar alles wat we nu doen met energiebesparing, diversificatie en versnellen van de energietransitie is bedoeld om uiteindelijk te zeggen: we stoppen helemaal met Russische inkoop.

Meerdere leden hebben gevraagd hoe het zit met de scenario's voor de situatie waarin Rusland de leveringen helemaal afsluit en wij te maken krijgen met een extreem koude winter. Mevrouw Kröger, de heer Erkens, de heer Thijssen, eigenlijk iedereen heeft daarnaar gevraagd. Ik kom op zeer korte termijn, nog voor het commissiedebat, met de uitgebreide brief aan de Kamer die ik voor de zomer heb toegezegd. Als bijlage zal ik dan meesturen de verschillende analyses die door GTS en de Europese partij ENTSOG zijn gemaakt over die extreme situaties zonder Russische gas en met extreem weer. Bij die brief krijgt u van mij de update van het afschakelplan, de volgorde van de afschakeling, de impactanalyses die we erop hebben gemaakt en hoe we met buurlanden samenwerken om de impact daarvan zo veel mogelijk te voorkomen. Ik kom aan het eind van de zomer, binnenkort dus, met de uitwerking van het debat dat we voor de zomer hadden. Ik hoop dat ik daarin ook de zojuist gestelde vragen kan beantwoorden.

De heer Erkens vroeg specifiek naar de verruiming van het staatssteunkader. Mijn collega van Economische Zaken, minister Adriaansens, is daarbij in de lead. We kijken heel kritisch naar de discussies in Europa, omdat we zien dat sommige landen verruiming van het staatssteunkader gebruiken om bepaalde sectoren te bevoordelen. Dat komt het level playing field, waar de heer Dassen naar vroeg, niet ten goede. We zullen dus goed kijken in hoeverre verruiming van het staatssteunkader echt nodig is of dat je binnen het huidige kader al het meeste kan doen.

De heer Boucke vroeg of ik bij de verschillende Europese plannen in kaart kan brengen wat het effect is op het tempo van de transitie, alsook de prijseffecten. Ik denk dat met name de prijseffecten van groene energie relevant zijn. Volgende week is de State of the Union van Ursula von der Leyen. De verwachting is dat rond die toespraak de concrete voorstellen zullen komen. Bij de appreciatie zal ik ook ingaan op de punten die de heer Boucke heeft aangedragen.

De laatste twee vragen. De heer Thijssen vroeg of de markt functioneert. Ja en nee. Als je economieles 1.0 hebt gehad, dan zou je kunnen zeggen dat de markt goed functioneert, want de prijs stijgt en daarmee worden vraag en aanbod weer in balans gebracht. Maar de markt functioneert ook niet goed, want zonder overheidsingrijpen hadden we de gasopslagen nooit gevuld. De markt functioneert ook niet naar behoren als je kijkt naar het beschermen van kwetsbare consumenten of kleine ondernemers, die daardoor nu heel hard worden geraakt. Deze situatie heeft laten zien dat de marktordening zoals we die nu kennen, niet meer bij deze tijd past. Daarom moeten we die de komende tijd ook zorgvuldig aanpassen.

Tot slot vroeg de heer Eerdmans nog naar de afvaardiging van het kabinet bij deze Raad. Het klopt dat we voornemens zijn om staatssecretaris Vijlbrief vrijdag te laten deelnemen aan deze informele Energieraad. Dat is ook omdat het een informele Energieraad is. Als het besluitvormend was geweest, was ik sowieso zelf gegaan. Maar voor aankomende vrijdag heb ik vrij veel voorstellen in de ministerraad liggen. Daarom hebben we de afweging gemaakt dat staatssecretaris Vijlbrief mij prima kan vervangen in Brussel.

De voorzitter:

Heel goed. U houdt sowieso niet echt van reizen, geloof ik.

Minister Jetten:

Dat klopt. Dat doe ik alleen als het echt nodig is, voorzitter.

De voorzitter:

Ik wil dolgraag door naar het volgende debat. Dit is een tweeminutendebat, dus ik wil niet weer een hele brede energiediscussie gaan opwerpen. Het woord is aan de heer Erkens. Graag een korte vraag en een kort antwoord.

De heer Erkens (VVD):

Ik zal het kort houden, voorzitter. Ik heb de beantwoording niet gehoord van de vraag over de industrie en welke waardeketens afschakelen. Misschien kan dat worden meegenomen in de brief voorafgaande aan het debat over de gasmarkt. Ik snap dat er wel wat meer tijd komt kijken bij wat de impact is en bij wat er gebeurt dan de twintig seconden hier.

Minister Jetten:

In de brief die u sowieso al van mij krijgt, ga ik niet alleen in op het afschakelen van gas, maar ook op de effecten op de waardeketens van de industrie, die vaak over de grenzen heen actief is.

De voorzitter:

De heer Eerdmans. Kort, kort, kort.

De heer Eerdmans (JA21):

Alleen even over de afvaardiging. Ik begrijp dat de minister veel in de ministerraad te bespreken heeft. Ik hoop dat de bouw van nieuwe kerncentrales vrijdag ook een keer op de agenda staat. Ik begreep dat de Raad chefsache is bij de

andere Europese landen en dat de aanwezigheid van de minister dus juist erg op prijs wordt gesteld. Het is bijzonder als wij dan weer verstek laten gaan.

Minister Jetten:

Ik zal tot het laatste moment kijken of het nuttiger is dat ik naar Brussel afreis. Maar ik heb dezer dagen ook met bijna alle Europese collega's bilaterale contacten ter voorbereiding op aankomende vrijdag.

De heer Dassen (Volt):

Ik wil de moties op de stukken nrs. 959 en 960 aanhouden.

De voorzitter:

Heel goed. Dat had ik u anders zelf ook gevraagd.

Op verzoek van de heer Dassen stel ik voor zijn moties (21501-33, nrs. 959 en 960) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

De voorzitter:

Tot zover dit debat.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Dinsdag stemmen wij over de moties. Dank aan de minister. Tot zover.

De vergadering wordt van 14.27 uur tot 14.30 uur geschorst.